

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XIV. De præcepto in- & externo Fidei, & de vitiis Fidei oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

quid credis peccatrix anima, quod his peccatis Dominum Deum summum bonum tuum graviter offenderis, Deum, qui te ex nihilo creavit ut cum ipso perpetuò esses beatus, qui te per mortem amantissimi Filii sui ab inferno redemit, per Spiritum S sanctificavit? Nunquid hoc credis & quidem ideo, quia ipse Deus, qui nec falli nec fallere potest, hac revelavit? Ecce Divina ejus bonitas post tot peccata adhuc non vult te perire, sed potest, & vult tibi paternam suam gratiam ad salutem æternam unicè necessariam restituere, modo serio peccata tua detesteris & emen-

dare proponas: illum solum, qui te tot modis te amavit & amari est dignissimus, toto corde redarnes & posthac fideliter servias &c. In hac forma continentur omnia quæ ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiruntur, imprimis explicita fides circa mysteria creditu necessaria, & motivum ea credendi; Deinde objecta spei, at- & contritionis cum eorundem motivis, ut patebit consideranti: quæ omnia si status & ignorantia pœnitentis exigat, magis aut prolixius inculcari poterunt.

CASUS XIV.

De præcepto in- & externo Fidei, & de vitiis Fidei oppositis.

ORolius neo-conversus petit
 1. Ad quid obliget præceptum fidei negativum. 2. An dubitans teneatur inquirere. 3. Quid de præcepto affirmativo. 4. Quando obliget. 5. Quid de præcepto affirmativo externo. 6.-7. Quid si interrogaris à privato. 8.-9. 10. Quid de præcepto fidem exterius non negandi. 11. Qualiter amittatur habitus fidei. 12. Quæ sint vitia fidei opposita. 13. Quæ pœna hereticorum. 14. Quando incurrantur. 15. An etiam à rudibus. 16. An quis ad fidem cogi possit. 17. Quid si interrogaris an sis Sacerdos, Monachus &c. 18. An sis

fidei Regia vel reformata. 19. Quid si carnes apponantur ad explorandam fidem. 20. Quid de cœnâ Calvinistica ejusque pane, item de conculcatione SS. Imaginum. 21. An liceat obedire jubenti edere carnes vel frequentare templa hereticorum. 22. Quid si mandatum sit, ut si qui adsint fideles, exeant è patria &c. 23.-24. In quibus prohibitum sit communicare cum hereticis; 25. Cum Judæis? Pæo resolut.

QUÆR. I. Quid circa præceptum internum Fidei?

R. I. Præceptum internum Fidei est duplex, Affirmativum, & Negativum. Præcepto negativo prohibemur

rud-

nunquam internè dissentire aut voluntariè dubitare de objecto Fidei sufficienter proposito; Dico de objecto sufficienter proposito; nemo enim potest credere, quamdiu Fidei nostræ mysteria vel ab extrinseco, vel per internam illuminationem ipsi non apparent evidenter credibilia seu revelata, ut certum est ex Prop. 21. ab Innoc. XI. damnatâ: *Affensus supernaturalis est utilis ad salutem statim cum notitia solùm probabili revelationis, imò est cum formidine, quâ quis formidat, ne non sit locutus Deus*: ideoque hæreticus & infidelis, quamvis non possit credere, quamdiu sua secta sibi videtur probabilis, vel probabilior, potest tamen & tenetur per se in veram Fidem inquirere, & à Deo lumen petere, alioquin non excusabitur ab infidelitate, ut iterum constat ex Prop. 4. ab eodem Innoc. damnata: *Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens ductus opinione minus probabili.*

Dices 1. Catholicus dubitans de veritate sectæ oppositæ non tenetur in ejus veritatem inquirere, sed tenetur dubium deponere, ergo & infidelis, si bonâ fide in sua sectâ usque huc persistit, non tenebitur inquirere, sed dubium deponere. 2. Multi infideles & hæretici rudiores, à suis persuasi, invincibiliter credunt se peccare, si dubitent de suâ fide, & in nostram inquirent, ergo illi saltem non tenentur inquirere, alias enim tenerentur agere contra conscientiam invincibiliter erroneam, quod implicat; quomodo ergo hi poterunt pervenire ad veram fidem, & salvari?

Res. Ad 1. N. C. Catholicus qui semel credidit, illi sua fides apparuit certò & evidenter privativè credibilis, ergo non habet fundamentum dubitandi, & inquirendi in fidem oppositam, infideli autem vel hæretico nunquam fuit aut esse potuit sua secta evidenter privativè credibilis; si enim diligenter inquisivisset in motiva opposita, semper invenisset majus & majus fundamentum dubitandi.

Ad 2. Admitto tales stante illo errore invincibili de suâ sectâ dubitare non posse, ideoque sunt hæretici tantùm materiales, quales propter allatam rationem etiam probabilius dantur in Germania, qui si sine peccato juxta leges Naturæ vivant, Deus illos illuminabit, ut tandem de suâ fide incipiant dubitare & veram amplecti.

Res. 2. Præcepto affirmativo obligamur sapius elicere assensum Fidei circa mysteria explicitè proposita, maximè circa ea quæ continentur in Symbolo Apostolorum, *D. Th. 2. 2. q. 2. a. 5.* quoties autem, est incertum: Prob. Imò ex S. Scriptura 1. Joan. 3. *Hoc est mandatum ejus ut credamus.* 2. Ex Prop. 65. ab Innoc. XI. damnatâ, quæ sic habet: *Sufficit illa mysteria semel credidisse.* 3. Ratione, quia tenemur continuò christianè vivere, & ut ait Apostolus ad Rom. 1. *Iustus ex fide vivit*; sed non possumus continuò ex fide & christianè vivere, nisi sapius actuali fide animos ad cœlestia erigamus, ergo. Quod autem sit incertum quoties sit obligatio ad actus Fidei, etiam patet, quia id nullibi est definitum, nec Theologi

conveniunt : Verius autem videtur quod non sit obligatio eliciendi actum Fidei omni die festo circa mysteria tunc celebrari solita, ut quidam volunt, sed sufficit toties elicere, quoties opus est ad hoc ut quis dicatur christianè vivere, & habitualiter scire mysteria credenda *Lugo d. 13. n. 23.* Ceterum tempus, quo per se specialiter obligat præceptum Fidei, communiter assignatur 1. Quando puer incipit habere usum rationis. 2., Quoties mysterium nondum cognitum adulto sufficienter proponitur. 3., In articulo mortis. 4., Quando tentatio circa fidem aliter vinci non potest, hoc tamen plerique dicunt solum habere locum quoad tentationem externam v. g. Tyranni, nam interna tentatio videtur meliùs vinci per contemptum & averfionem mentis, maximè in scrupulosis. 5. Per accidens est obligatio ad actus Fidei, quandocunque est obligatio ad actus spei, charitatis contritionis, aut ad Sacramenta, quia hæc omnia sine fide haberi non possunt ut oportet.

5. QUÆR. II. Quid circa præceptum externum Fidei?

12. *Seqq. 1.* Hujusmodi præceptum iterum aliud est Affirmativum, aliud Negativum. *Affirmativum obligat etiam cum periculo vitæ ingenuè exterius confiteri fidem quoties id exigat honor Dei, propria vel proximi salutis : Ecce regulam generalem, quam tenent omnes cum D. Th. 2. 2. q. 3. a. 2. & patet ex verbis Christi Matt. 10. Qui confitebitur me coram homi-*

nibus &c. Item Luc. 9. v. 26. Qui me erubuerit & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate suâ. Hinc si quis interrogetur à Magistratu vel Potestate publicâ, tenetur fidem suam sine ambiguitate aut æquivocatione, etiam cum dispendio vitæ manifestare, quia revera est magnus honor Deo & Christo, est Fidei confirmatio, proximi ædificatio, coram Principibus, & Magistratibus sæculi eorumque Tribunalibus fidem cum vitâ & sanguine tueri; idque testatur exemplum SS. Apostolorum ac Martyrum & totius Ecclesiæ sensus; quo honore Deum privant qui fidem manifestare erubescunt; ideo Innoc. XI. meritò damnavit Prop. 18. *Si à potestate publicâ quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri ut Deo & Fidei gloriosum consulo, tacere ut peccaminosum non damno.* Dixi: *Sine æquivocatione, vel restrictione;* nam si Potestas publica vel etiam privatus hæreticus quærat, an sis religionis Evangelicæ aut reformatæ, & respondeas; quod sic, subintelligendo religionem Catholicam, quæ verè est Evangelica, & per *Trid.* reformatæ, negas fidem, quia ex circumstantiis loci, temporis, & interrogantis intentione per religionem Reformatam intelligitur Calvinistica, per Evangelicam Lutherana, per consequens affirmando te esse talis religionis, affirmas te esse Calvinistam vel Lutheranum, ideoque negas fidem. Econtrâ interrogatus à privato, etsi nullo casu possit fidem negare, attamen etiam, per se loquendo,

NON

non tenetur eam manifestare, sed potest quaestionem verbis aut signis ambiguis eludere vel contemnere, dicendo: *quid ad te?* &c., quia tunc plerumque non patitur honor Christi, & filere non est negare, sed ex iusta causa dissimulare seu celare fidem; Dixi: *per se loquendo*; nam si etiam privatus blasphemet Sanctos, eorumque imagines conculcet, Ecclesiam calumniatur, Catholicos tanquam idololatrias cum scandalo rudium traducat, & in speciem per sophismata ad irrisionem Fidei nostrae probet, si cum fructu possis, quamvis de Fide non interrogeris, teneris non tantum fidem tuam manifestare, sed adversarii argumenta etiam cum periculo vitae convellere, honorem Dei & Ecclesiae tueri, ut habet *communis* cum *Spoer* 1. 2. in *decal.* 6. 2. num. 25. *Tamb. L. 2. c. 1. §. 2. num. 7.* quia Fides confitenda & tuenda est quaecumque id exigit gloria & honor Dei, Christi, ejusque Ecclesiae, ac Sanctorum, *ne via veritatis blasphemetur.* 2. Pet. 2. Idem dicit *D. Th. sup. ad 2.*: si tua confessio (eo quod v. g. sis homo in magna auctoritate constitutus) sit necessaria *ad instructionem aliorum fidelium sive confirmationem, vel ad reprimendam infidelium insultationem*, tunc etiam a privato interrogatus teneris fidem fateri, vel saltem interrogationem taliter eludere, ut non scandalizentur infirmi, neque censearis negare vel erubescere fidem. 2. Praecepto externo negativo prohibemur nullo unquam casu vel periculo etiam mortis Fidem expressè, tacitè, vel interpre-

tativè exterius negare, etiam si in corde vera fides retineatur. Est *communis* & certa cum *D. Th. q. 4. a. 3.* ex illo *Matt. 10. Qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo.* Item ex Prop. damnata in Concilio Rom. teste Baron. ad ann. 254. *Licitum est exterius fidem negare instante persecutione, & sufficit in animo suo interius retinere.* Expressè fidem negat, qui claris verbis vel signis negat vel unum fidei articulum v. g. Purgatorium, aut negat se esse Catholicum vel Papistam, aut dicit se esse alterius sectae v. g. Lutheranum, Calvinistam: *interpretativè vel implicitè* fidem negat, qui vel veram fidem non confitetur, quando ex praeecepto est confitenda, vel verbo, signo, aut facto confitetur religionem falsam; quod tunc fit (ecce regulam generalem) *quando quis ponit actionem quae vel sit ipse cultus falsus, ut ihus adolere, genuflectere idolo, sumere coenam Calvinisticam &c. vel saltem ex se & circumstantiis significet professionem falsae religionis*; ut si Rex Angliae jubeat ut omnes qui profitentur religionem Anglicanam, & Regem pro capite Ecclesiae agnoscunt, ferant in signum suae fidei caruleum linteum in pileo, comportent ligna ad exurendam statuam Summi Pontificis, bibant Regis & hostium Papistarum sanitatem, haec omnia in his circumstantiis sane abnegatio externa Fidei & professio falsae religionis, ideoque interius mala: idem est si quis impeteret immunitatem vel saluum conductum ideo validum vel utiliore, quia in iis

10. exprimitur quod sit alterius religionis, quam Catholica, *La Croix L. 2. num. 62.* Si verò signa non significant determinatè professionem falsæ religionis, sed tantum distinguant nationem à natione, ut portare habitum Turcarum, Judæorum, Anglorum &c. iis ex gravi causâ uti licitum est; imò quamvis ejusmodi signa videantur significare professionem falsæ sectæ, veluti habitus sacerdotalis Judæorum, Turcarum, Mahomet depictus in vexillis &c. modò ex circumstantiis alium usum vel significationem habere possint quàm præcisè professionem sectæ falsæ, ex gravissima saltem causâ v. g. ad effugiendam mortem, ad reportandam justam de hoste victoriam adhiberi poterunt. *Lugo de fide d. 14. sect. 5. n. 82. Tamb. loc. cit. Laym. L. 2. t. 1. c. 11.* ubi addit se non audere damnare milites Christianos, qui ad decipiendos hostes utuntur vexillis, habitu, & sermone Turcis vel aliis Gentibus proprio, nec ego damno: Ratio est, quod hæc signa quamvis assumi soleant ad significandam falsam sectam, tamen in his circumstantiis non ita assumuntur, sed tantum ex gravi causâ permittitur ut hostis judicet ita assumi, & si usus horum signorum in his circumstantiis esset in facto negare veram, vel mentiri falsam religionem, ergo nec ad effugiendam mortem liceret masculo uti veste femineâ, quia esset mentiri, ideoque intrinsecè malum, hoc autem est contra communem: imò possunt esse circumstantiæ in quibus illa signa nullam habeant significationem

falsæ fidei, & tunc etiam absque gravi causâ adhiberi poterunt, sic enim videmus passim Christianos uti vestibus Turcicis, Judaicis etiam sacerdotibus ad recreationem in bacchanalibus, & comædiis; videmus ad ornatum adhiberi imagines Mercurii, Jovis, Veneris, Lutheri, Calvini &c.

11. QUÆR. III. Quakiter amittatur habitus fidei?

12. Non amittitur per quodlibet mortale, sed tantum per peccatum infidelitatis, hoc enim fidei directè opponitur. Est de fide ex *Trid. sess. 6. c. 15. & 26.* ubi sic habet: *Si quis dixerit amissâ per peccatum gratiâ simul & fidem semper amitti, aut fidem que remanet, non esse veram fidem, licet non sit vicia, aut eum qui fidem sine charitate habet, non esse Christianum, anathema sit.*

QUÆR. IV. Quid de vitiis fidei oppositis eorumque pœnis?

12. *Sequentia* 1. Fidei opponitur infidelitas, quæ si per actum positivum fidei resistat, dicitur positiva; si sit pura omisso vel carentia fidei, dicitur negativa; hæc negativa infidelitas si nequidem interpretativè sit voluntaria, dicitur pura, qualis est in illo, cui citra suam culpam mysteria fidei nunquam sunt proposita; si sit saltem interpretativè voluntaria, dicitur non pura. 2. Positiva infidelitas à *S. Th.* dividitur in *Paganismum*, per quem resistitur fidei nondum susceptæ; in *Judaismum*, per quem resistitur fidei susceptæ in figura; & in *Hæresim*, per quam resistitur fidei susceptæ

susceptæ per baptismum. 3. Hæresis est error contra fidem verè susceptam. *Dicitur* 1. *Error*, qualem etiam habet qui affirmativè dubitat, id est, qui iudicat propositionem fidei esse incertam, posse esse falsam; item qui negat aliquid, quod falsò ab Ecclesia putat esse definitum, hic enim implicite dicit Ecclesiam in definiendo posse errare, qui est error contra fidem: *Dicitur* 2. *Contra fidem jam susceptam* saltem per baptismum, nam qui ante baptismum à fide susceptâ deficit, ut potest contingere in catechumeno, quamvis in foro conscientie sit hæreticus, non tamen in foro externo quoad incurrendum pœnas hæreticorum. 4. Pœnæ ab Ecclesia in hæreticos latæ sunt 1. Excommunicatio major latæ sententiæ, soli Papæ in Bullâ Cœnæ reservata, quæ etiam extenditur ad hæreticorum fautores, defensores, receptatores: Item ad legentes, retinentes, defendentes, imprimentes libros hæreticos, de quibus dicam *cas. 105. q. 3. & seqq.* 2. Irregularitas saltem pro hæretico notorio. 3. Inhabilitas ad beneficia. 4. Infamia, 5. Privatio Ecclesiasticæ sepulturæ. Pœnæ civiles sunt confiscatio bonorum & liberatio subditorum ab obedientia illius, qui nominatim est excommunicatus, sed hæ ultimæ pœnæ in Germania non observantur, Summo Pontifice ob potentiam hæreticorum dissimulante, teste *Engel lib. 5. decret. tit. 7. num. 16.* 5. Ut pœnæ Ecclesiasticæ incurrantur, debet hæresis esse interna, plenè

deliberata, pertinax & exterius manifestata; pœnalia enim strictè interpretanda sunt: *Dicitur* 1. *Interna*, nam qui tantum externè negat fidem, quamvis graviter peccet, tamen propriè non est hæreticus, quia non habet errorem in intellectu: at si talis pro hæretico & excommunicato publicè declaretur tanquam talis, vitari deberet, & absolvi non posset, nisi Ecclesiæ reconciliatus. *Dicitur* 2. *Plenè deliberata*, nam error in fide debet esse mortaliter malus: graves enim pœnæ non incuruntur nisi ob delictum grave. *Dicitur* 3. *Pertinax*, non quod debeat aliquis mordicus errorem suum tueri, sed quod non credat mysterium quod advertit sibi esse sufficienter propositum, vel cognoscit illud teneri & doceri à verâ Christi Ecclesia, etiam si à nullo sit monitus, vel correptus; si verò mysteria fidei alicui non sint proposita, aut quis contra fidem defendat propositionem ab Ecclesia damnatam; etsi ex ignorantia culpabili, crassa, vel supina, vel etiam affectata ob discendi tardium, vel similem causam, propriè non est pertinax, per consequens nec pœnas incurrit, modò infallibilem Ecclesiæ auctoritatem in rebus fidei proponendis agnoscat, & paratus sit se corrigere, si sciret ab Ecclesia contrarium esse definitum, *D. Aug. epist. 162. relatus in c. dixit Apostolus 24. q. 3. Sanch. t. 2. c. 7. n. 20. Laym. sup. c. 3. num. 2. Lugo disp. 20. sect. 6. à n. 198.* Hinc patet homines rusticanos, plebejos, rudes, & simplices apud

13.

14.

15.

acatholicos educatos contra fidem errantes, rarò incurrere excommunicationem, aliasque penas, vel enim statim ut cœperunt de sua sectâ dubitare, inquisierunt in fidem nostram, & jam patet eos esse tantùm hæreticos materiales; vel culpabiliter neglexerunt inquirere, & tunc quidem peccarunt, attamen non sunt pertinaces quamdiu parati sunt ea credere, si debitè proponerentur; ideoque confessarii vel Parochi tales pro absolutione ab hæresi malè mittunt ad habentem potestatem specialem non sine eorum confusione, & molestiâ, sed ipsimet præviâ in necessariis fidei instructione eos absolvere possunt, & debent. *Sporer r. 2. c. 3. num. 21. Dicitur* 4. *Exteriùs manifestata*, intellige verbo, signo, vel facto, quia Ecclesia non iudicat aut punit merè interna: debet autem actio externè manifestativa esse mortaliter mala, ideoque qui hæresin internam manifestat consilii vel instructionis gratiâ, excommunicationem & reservationem non incurrit juxta dicenda *cas. 105. q. 3.*

176. QUÆR. V. An hæretici & infideles ad fidem cogi possint?

1. Cogi possunt hæretici, quia per baptismum Ecclesiæ sunt subjecti.
2. Infideles non baptizati etiam subjecti Principi Catholico directè ad fidem cogi non possunt: Est *communis cum D. Th. 2. 2. q. 10. a. 2.* contra *Scotum*. Ratio est, quia Christi fides non vi sed voluntariè suscipienda est, secus magnum periculum esset fictionis & sacrilegii in suscipiente illam

coactè, & ita habet consuetudo Ecclesiæ, quæ semper æmulanda est, ex qua colligitur voluntas Christi &c. Possunt tamen infideles à suo Principe cogi ut audiant verbum Dei, & sic coguntur Judæi Romæ; item ut abstineant à superstitionibus, idololatria, fornicationibus, usuris & aliis peccatis contra naturam & politicam gubernationem. 3. Infideles Christiano Principi non subjecti cogi possunt, ut admittant prædicatores fidei, quia Ecclesia habet jus mittendi suos prædicatores per universum Orbem; item cogi possunt ut abstineant à vitiis innocenti vel Reip. nocivis, v. g. ut abstineant à fraudibus, rapinis, immolatione vel comestione hominum, quia quilibet habet jus defendendi innocentem, imò si hæc faciant, universali usu & consensu etiam bellum iis inferri potest. *V. Azor p. 1. L. 8. c. 24. à q. 2.* Ex præmissis

Deduces seqq. 1. Interrogatus an sit Sacerdos, Monachus, an audiat Missam, an feriâ sextâ abstineat à carnibus, juxta *Tamb. Sporer sup.* non tenetur respondere, sed potest signis vel verbis æquivocis interrogationem eludere, sive interrogans sit persona publica, sive privata. Rationem dant, quia multi sunt Catholici qui nec sunt Sacerdotes, nec Missam audiunt, nec à carnibus abstinent, imò *Tamb. §. 3. n. 3.* dicit aliquem sine infidelitate posse negare se esse Monachum, Sacerdotem, aut Missam audire, quia hoc est cum levi mendaciò negare statum, consuetudinem, actiones, non verò fidem; sed attendendum est,

inter

interrogante præsertim potestate publicâ, an non patriatur honor Dei, proximi salus, an in illis circumstantiis negare se esse Sacerdotem, Monachum, observantem jejunii &c. non sit idem ac negare se esse Catholicum, eò quòd interrogans fortè voluerit per hæc æquivalenter quærere an sis Catholicus.

18. 2. Interrogatus in Anglia etiam à privato an sit fidei Regiæ, affirmare non potest, etiamsi subintelligat fidem Regis Catholici; quia per fidem Regiam ex circumstantiis & intentione quærentis determinatè significatur fides Anglicana, quam affirmare est fidem veram negare, quod nunquam licet: idem est si interrogaris an sis religionis reformatæ vel evangelicæ, nam quamvis Religio Catholica per *Trid.* sit reformatæ & verè evangelicæ, si tamen ex circumstantiis per reformatam intelligatur Calvinistica, per evangelicam Lutherana; dicere se esse reformatum vel evangelicum, est negare fidem.

19. 3. Certum est non licere carnes comedere die vetito, quando comestio carnis habetur pro signo protestativo falsæ sectæ, ut si hæretici cum Catholicis in eodem hospicio die veneris confidentes vel convivantes ad explorandam aliorum fidem dicant, qui Evangelicus vel Papæ inimicus est, ex hoc ferculo carniæ, ex hoc capone comedat; edere non licet, nisi cum protestatione quod ejusmodi esum non velit haberi pro signo falsæ religionis, cum etiam Catho-

R. D. Jansen Pars 1.

cis ex certis causis carnes edere liceat. Si carnes non apponantur ad explorandam fidem, etiam inter hæreticos Catholico ex gravi causa, v. g. ne cum mortis vel alterius gravis mali periculo prodatur, carnes edere licitum est; dixi *ex gravi causâ*, nam sola irrifio vel joci, quibus non comedens exponeretur, non sunt causa sufficienter excusans ab abstinentia, ut habet *communis*.

20. 4. Etsi cæna Calvinistica sit signum de se protestativum falsæ religionis, ideoque intrinsicè malum, ipsum tamen panem occultè, & merè materialiter, absque scandalo comedere malum non est. *Laym. sup.*

5. Videns sacras imagines conculari, Sanctos blasphemari, Ecclesiam Catholicam risui exponi, eique falsâ dogmata imputari, fideles scandalizari &c. tenetur etiam cum periculo vitæ (si cum fructu possit) Dei, Sanctorum, & Ecclesiæ honorem tueri, hæreticorum fallacias detegere, ut *sup.* dixi.

21. 6. Si Princeps acatholicus jubeat omnes Catholicos frequentare templa hæreticorum, aut die veneris carnes edere, illicitum est obedire, & ita ad Catholicos in Anglia bis respondisse Pium V. testatur *Sanch. sup. c. 4. n. 27.* etiamsi Princeps protestaretur se per hæc tantum velle obedientiam civilem; nam reverà intendit authoritatem addere hæresi, veræ fidei contemptum, & perversionem fidelium, ad quæ cooperari non licet: in Germania tamen furtivè aut ex curio-

M sitate

litate audire conciones hæreticorum, non est signum professivum hæresis, nec hæresi propterea additur auctoritas, cum potius fiat in ejus contemptum: hinc secluso periculo seductionis, scandali, vel alterius mali non est mortale, imo nullum, si fiat ex justâ causâ, ut si miles vel filius-familias occultè Catholicus pergat conciones frequentare, ne ab officiali, vel patre-familias malè tractetur vel à vera fide retrahatur.

22. 7. Si privatus in hospitio dicat: si quis hic adest Papista, surgat à me occidendus, nemo tenetur surgere; similiter si potestas publica in odium fidei jubeat ut Catholici se prodant portando certas vestes, ut solvant mulctam, è patriâ abscedant, non tenetur se prodere aut patriam relinquere, quia nemo in particulari interrogatur: quod si tamen aliqui antecessenter non propterea censerentur à fide defecisse, tenentur vestes portare, vel è patriâ abscedere: sed potestne fidelis instante persecutione semper fugere? R. Si per ejus fugam periclitetur Dei honor, salus animarum, muneris v. g. Pastoralis observantia, fugere non licet: si solum sis utilis non autem necessarius, potes, sed non teneris manere; si fugiendo vel ad tempus latitando rem Christianam magis promoveres, obligaris fugere vel latitare *Tamb. §. 2. num. 6.* De cætero fugere malum non est, suadente ipso Domino: *Cum persequuntur vos in civitate ista, fugite in aliam. Matt. 10.* Neque hoc est negare fidem, sed manifestare,

8. Quoad communicationem cum hæreticis tenenda sunt sequentia. 1. Certum est peccare graviter, & excommunicationem reservatam incurere omnes, qui cum hæreticis comunicant in crimine hæreseos iis credendo, fovendo, defendendo &c. 2. Peccant graviter qui communicant in sacris hæreticis, in eorum templis vel conviviis Psalms cum ipsis cantando, organa vel campanas pulsando, quia hoc est externa eorum rituum approbatio, vel scandalosa communicatio in sacris; secus si organum vel campanæ pullantur tempore, quo congregantur cives vel mercatores forentia tractantes. 3. Non licet matrimonium contrahere cum hæreticis, neque matrimonium contrahere coram ministro hæretico, quia hoc esset addere auctoritatem hæresi, & in facto profiteri eum esse personam sacram, cui ex munere competat assistere; posset tamen ex causa permitti proclamationes fieri à ministro acatholico. Item non est illicitum ex causa politica v. g. ut proles in foro externo habeatur legitima, comparere coram magistratu acatholico, ratificare matrimonium coram Parocho Catholico contractum; similiter potest Catholicus amicitia vel honoris gratiâ interesse matrimoniis & nuptiis acatholicorum, quia hoc non est profiteri vel approbare eorum fidem, vel superstitiones; imo in Germania Parochus potest licitè assistere matrimoniis acatholicorum in sua Parochia habitantium, & si unus sit Catholicus,

cus, etiam benedicere nuptiis. *V. cas.*

106. num. 11. & cas. 110. num. 17.

24.

4. Non potest licitè peti, aut accipi Baptismus ab hæretico, nisi adsit gravis causa, vel necessitas, *Lugo d. 14. num. 161.* non enim hoc est intrinsecè malum, neque est agnoscere hæreticum tanquam personam sacram, aut ministrum baptismi ordinarium, sed tanquam ministrum sufficientem, quod verum, & ex justâ causâ licitum est; probabiliùs etiam licet agere patrinum in baptismo infantis a catholici; quia hoc est se obligare ad educandum filium in vera fide in defectu parentum, in quo nihil est mali. *V. cas. 89. num. 10.* 5. Non licet famulari hæreticis cum perversionis periculo, aut cum neglectu præceptorum Ecclesiæ de audienda Missa, de abstinentiâ à carnibus &c. nisi quoad duo ultima gravis causa excuset, ut si apud Catholicos non posset haberi servitium simile & competens; si quis esset ablegatus in terras infidelium; si versaretur in mari &c.

10. Circa communicationem cum Judæis *Jus Can. tit. de Judæis, C. Nullus c. 28 q. 1.* prohibet sequentia 1. Cum eis habitare, non tamen eis servire, vel in Sabbatho cibos coquere. 2. Eorum azymis vesci. 3. Judæis medicis eorumque medicinis uti, si ab aliis aequè peritis haberi possint. 4. Cum eis simul in balneo lavare. 5. Eos invitare, vel ad eorum convivia accedere. 6. Esse obstetrices vel nutrices infantum in eorum domibus, nisi cum spe conversionis eorundem. 7. Iisdem legata in testamentis relinquere, aut hæredes, nisi sint consanguinei, instituire. 8. Iis officia publica committere. 9. Eorum esse mancipium: sed in his omnibus attendenda est consuetudo, quæ contra legem Ecclesiasticam præscribere potest, nec hæc prohibitiones extendi debent ad casus in Jure non expressos, hinc licet cum eis ludere, saltare, mercari &c. modò absit periculum perversionis & scandali.

25.

M 2

CASUS